

Prisen skal være billig, fordreer Flertallet godtgjort, at Salgstilbudet i sin Helhed skal være billigt eller overfat paa andet Danst, at ikke blot Prisen skal være billig, men ogsaa at Betalingsvilkårene skulle være billige. Jeg forstod den ærede Ordfører, som om dette er Meningen; men dernæst har man anset det for nyttigt foruden denne Salgstilbudets Vilighed at fordre, at det skal være antageligt. Tanken ledes vilkårlig hen paa, om ikke denne Antagelighed nærmest skal bedømmes over for den Person's Evne, hvem Tilbudet er gjort, og ganske vist vil Marken for en fuldstændig vilkårlig Tullen med Skjønned da blive endnu langt videre, thi endog den allerbilligste Pris og de allerbilligste Skjebvilkår kunne være fuldstændig uantagelige for det Individ, hvem Tilbudet gjøres. Jeg skal for Dieblisset indskrænke mig til disse faa Bemærkninger i Anledning af Flertallets Forslag.

Indenrigsministeren: Det høie Thing vil have set, at de 3 foreliggende Vædringsforslag til § 5 alle konkurrere til at fjerne visse Mangler ved Paragrafen, som det altsaa synes, at man ganske almindelig erkjender, at der klæber ved den, som den nu foreligger. Og jeg for mit Vedkommende skal da ogsaa indrømme, at, medens jeg slet ikke erkjender, at det skulde være en Uret at begrænse Retten efter Loven af 19de Februar 1861, saa kan det vel være, skjøndt jeg ikke har havt nogen Tanke derom, at der er endog en ikke saa ganske ringe Sandsynlighed for, at Sagen, som § 5 nu er affattet, kan stille sig saaledes, at man paa Mellemstadierne af Fristen mulig vil komme til at træde noget ubillig op imod den Enkelte. Jeg fastholder altsaa Hovedtanken i Lovforlagets § 5, saaledes som den foreligger efter Bedragelsen ved anden Behandling, og jeg har ved mine Vædringsforslag dertil væsentlig kun stillet mig den Opgave ikke at forandre den rettlige Karakter af det Tilfagn, der er givet i Loven af 19de Februar 1861, men at ordne Forholdet saaledes, at de Ubilligheder kunne fjernes, som jeg erkjender vilde kunne komme ud af Bestemmelserne i § 5, hvis de bleve aldeles usforandrede.

Og det er, som sagt, navnlig paa Mellemstadierne, at jeg har frygtet for, at der kunde komme saadanne Ubilligheder frem, medens der, som jeg allerede tillod mig at udtale ved anden Behandling, er givet en saa lang Frist inden det endelige Ophør af den omhandlede Ret, at der efter al Sandsynlighed, i alt Fald da, naar man regner fra 19de Februar 1861, ikke let vil være nogen Gaard, som ikke i Mellemtiden har været Ojenstand for Besidderskifte.

Den ærede Ordfører indvendte saavel mod mit Forslag under Nr. 9 som mod det af en Del ærede Medlemmer under Nr. 14 stillede Forslag, at de ikke holdt sig til Tanken og Aanden i Loven af 19de Februar 1861. Jeg vil dertil sige, at min Hovedindvending mod Udvalgets Flertals Forslag under Nr. 4 er den, at det aldeles forlader Hovedtanken i den nævnte Lov, som jo var den, at Godseieren fik en Ret til at udtage hver 10de Gaard, naar han havde folgt de 9. Selv uden Hensyn til de øvrige Mangler ved Flertallets Forslag, som jeg senere skal komme til at berøre, finder jeg det, overensstemmende hermed, ikke forsvareligt kun at give dem en Udgang til at faae deres Ret afgjort gennem et indenrigsministerielt Skjø i Stedet for at kunne faae den afgjort ad den Wei, ad hvilken Rettigheder ellers her i Landet afgjøres, nemlig ved Hjælp af Lands Lov og Ret. Jeg finder ikke, at dette principmæssig kan siges at være rigtigt. Men det er desuden min Overbevisning, at man derved stiller Indenrigsministeren en Opgave, som det næsten vil være umuligt for ham at kunne løse, og en saadan Ordning vil efter min Opfattelse af, hvorledes det gaar til her i Verden, netop føre til Noget, som man ikke vil, og navnlig til det, som Loven af 19de Februar 1861 ikke vil. Man maa ikke glemme, at den Opgave, som derefter skal stilles Indenrigsministeren, er den, at han efter sit Skjø og efter de Erfaringer, som han er i Stand til at indhente, skal afgjøre, om han kan negte en Mand en ham under visse Forudsætninger aldeles utvivlsomt tilkommende Ret, eller om han ikke kan gjøre det. Og det er nu min Mening, at den almindelige Erfaring tilfiger, at Følgen heraf snarest vil